

Nr 2

Jordbruksutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna på kapitalbudgeten för budgetåret 1971/72 i vad avser anslag inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde jämte motion.

KAPITALBUDGETEN

STATENS AFFÄRSVERKSFONDER

Domänverket

1. **Byggnadsarbeten m. m. vid vissa till sambruksföreningar upplåtna kronoegendomar.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts i propositionen nr 1, bilaga 11, framlagda förslag (punkten I G: 2, s. 143) och hemställer att riksdagen till *Byggnadsarbeten m. m. vid vissa till sambruksföreningar upplåtta kronoegendomar* för budgetåret 1971/72 anvisar ett investeringsanslag av 1 000 kr.

2. **Markförvärv för naturvårdsändamål, m. m.** Kungl. Maj:t har (punkten I G: 3, s. 144) föreslagit riksdagen att till Markförvärv för naturvårdsändamål, m. m. för budgetåret 1971/72 anvisa ett investeringsanslag av 4 000 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat motionen 1971: 1040 av herr Persson i Heden m. fl. vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om skyndsam prövning av möjligheterna att låta jordbrukare, som måste avstå mark för naturvårdsändamål, förvärva motsvarande mark från domänverkets innehav.

Utskottet. Av propositionen framgår att länsstyrelserna uppskattat medelsbehovet för markförvärv för naturvårdsändamål, m. m. till 11,3 milj. kr. för nästa budgetår. Som naturvårdsverket anför i sina anslagsäskanden är länsstyrelsernas beräkningar emellertid osäkra. Det är vidare svårt att beräkna vid vilken tidpunkt medelsbehoven blir aktuella och i vilken utsträckning nu förevarande anslag i de särskilda fallen kommer att behöva anlitas. Naturvårdsverket föreslår för sin del en höjning av anslaget till markförvärv för naturvårdsändamål, m. m. med 4 milj. kr. till 8 milj. kr. Departementschefen förordar dock att för nästa budgetår anvisas oförändrat 4 milj. kr. för ifrågavarande ända-

mål. Utskottet anser sig i nuvarande budgetläge inte böra rikta någon invändning mot departementschefens bedömning och tillstyrker alltså Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt.

Yrkandet i motionen 1971: 1040 framförs mot bakgrunden av i det föregående redovisade uppgifter om det ökade medelsbehovet för säkerställande av naturvårdsobjekt. I motionen framhålls angelägenheten av att värdefulla naturområden kan bevaras för framtiden. Samtidigt anser motionärerna väsentligt att jordbrukarnas intressen tillgodoses. Enligt motionärernas bedömning skulle en lämplig utväg vara att så långt möjligt låta jordbrukare, som måste avstå mark för naturvårdsändamål, få kompensation i form av motsvarande mark från domänverket. Fördelar med ett sådant system skulle enligt motionärerna vara att kravet på särskilda medel över kapitalbudgeten minskades samtidigt som metoden hade både jordbrukspolitiska och samhällsekonomiska förtjänster.

Utskottet vill i anslutning till det anförda erinra om att domänverkets verksamhet enligt riksdagens år 1968 fattade beslut skall med vissa angivna inskränkningar bedrivas efter strikt affärsmässiga principer i konkurrens på lika villkor med enskilda företag. Att generellt föreskriva att domänverkets mark skall stå till förfogande för kompensation till enskilda markägare i samband med förvärv för statens räkning av naturvårdsobjekt torde medföra att domänverkets möjlighet att följa de av riksdagen sålunda fastställda riktlinjerna för verksamheten starkt försvåras. Redan denna omständighet talar enligt utskottets mening mot ett genomförande av förslaget. För övrigt synes böra framhållas att den av motionärerna angivna medelsbesparingen på kapitalbudgeten givetvis inte innebär någon minskad belastning ur samhällsekonomisk synpunkt då ju domänverkets driftsresultat måste komma att påverkas i negativ riktning med minst motsvarande belopp. Slutligen vill utskottet erinra om att det redan med nuvarande bestämmelser självfallet inte föreligger hinder för domänverket att avyttra mark som för en markägare kan komma att motsvara vad denne i förekommande fall fått avstå för naturvårdsändamål, om domänverket finner avyttringen i och för sig vara motiverad av driftsekonomiska skäl, exempelvis i samband med nedläggningen av skogsdriften inom visst begränsat område e. d. Med hänsyn till det anförda finner sig utskottet böra avstyrka motionen 1971: 1040.

Utskottet hemställer alltså
att riksdagen

1. till *Markförvärv för naturvårdsändamål, m. m.* för budgetåret 1971/72 anvisar ett investeringsanslag av 4 000 000 kr.,
2. avslår motionen 1971: 1040.

STATENS ALLMÄNNA FASTIGHETSFOND

3. **Byggnadsarbeten vid jordbrukets högskolor m. m.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten II: 19, s. 144—147) och hemställer att riksdagen till *Byggnadsarbeten vid jordbrukets högskolor m. m.* för budgetåret 1971/72 anvisar ett investeringsanslag av 14 328 000 kr.

STATENS UTLÅNINGSFONDER

4. **Fiskerilånefonden och Lånefonden till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna IV: 8—IV: 9, s. 147—148) och hemställer att riksdagen för budgetåret 1971/72 anvisar
1. till *Fiskerilånefonden* ett investeringsanslag av 1 000 000 kr.,
 2. till *Lånefonden till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m.* ett investeringsanslag av 200 000 kr.
5. **Statens fiskredskapslånefond och Skogsväglånefonden.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna IV: A—IV: B, s. 148—149) och hemställer
- att riksdagen
1. medger, att det för budgetåret 1962/63 anvisade investeringsanslaget till Statens fiskredskapslånefond får under budgetåret 1971/72 användas för det med anslaget avsedda ändamålet,
 2. medger, att det för budgetåret 1958/59 anvisade investeringsanslaget till Skogsväglånefonden under budgetåret 1971/72 får användas för det med anslaget avsedda ändamålet.

DIVERSE KAPITALFONDER

6. **Jordfonden.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten IX: 5, s. 149—152) och hemställer
- att riksdagen till *Jordfonden* för budgetåret 1971/72 anvisar ett investeringsanslag av 1 000 kr.

Stockholm den 16 mars 1971

På jordbruksutskottets vägnar

NILS G. HANSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit: herrar Hansson i Skegrie (c), Mossberger (s), Persson i Skänninge (s), Antby (fp), Johanson i Västervik (s), Jonasson (c), Magnusson i Grebbestad (s), Augustsson (s), fru Lindberg (s), herrar Larsson i Borrby (c), Takman (vpk), fru Sundberg (m), herr Leuchovius (m), fru Theorin (s) och fru Anér (fp).

Reservation

vid *punkten 2* (Markförvärv för naturvårdsändamål, m. m.)

av herrar Hansson i Skegrie (c), Antby (fp), Jonasson (c), Larsson i Borrby (c), fru Sundberg (m), herr Leuchovius (m) och fru Anér (fp) som anser

dels att det stycke i utskottets yttrande på s. 2 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "motionen 1971: 1040" bort ha följande lydelse:

"Utskottet vill — — — (lika med utskottet) — — — enskilda företag. Att generellt föreskriva att domänverkets mark skall stå till förfogande för kompensation till enskilda markägare i samband med förvärv för statens räkning av naturvårdsobjekt torde med hänsyn härtill inte vara möjligt, vilket motionärerna också framhåller. Däremot synes det enligt utskottets mening vara fullt möjligt att det kan uppstå fall, då förhållandena är sådana, att en avyttring av domänverkets mark i förut angivet syfte kan ske utan att detta skall behöva inkräkta på verkets möjligheter att bedriva sin verksamhet enligt av riksdagen angivna riktlinjer. Utskottet vill framhålla att redan med nuvarande bestämmelser det självfallet inte föreligger hinder för domänverket att avyttra mark som för en markägare kan komma att motsvara vad denne i förekommande fall fått avstå för naturvårdsändamål, under förutsättning att domänverket finner avyttringen i och för sig vara motiverad av driftsekonomiska skäl, exempelvis i samband med nedläggningen av skogdriften inom visst begränsat område e. d. Enligt vad utskottet erfarit har så även skett i vissa fall, dock hittills ej i någon större utsträckning. I sammanhanget må vidare nämnas att allmän enighet råder om att domänverket kan komma att ställas inför uppgifter som normalt inte faller inom en affärsmässigt driven företagsamhet, t. ex. uppgifter av naturvårdande eller sysselsättningsbefrämjande karaktär. Riksdagen har sålunda accepterat att hänsyn bör tas härtill, bl. a. vid bedömningen av det ekonomiska resultatet av domänverksdriften (se JoU 1968: 32). En föreskrift av innebörd att domänverkets mark skall kunna tas i anspråk i syfte som anges i motionen, givetvis mot vederbörlig ersättning och då så befinns möjligt utan att väsentligt inkräkta på verkets allmänna rörelsefrihet, står enligt utskottets mening helt i linje med riksdagens nyss redovisade uttalanden beträffande inriktningen av domänverkets verk-

samhet. Bl. a. mot bakgrund av de av utskottet inledningsvis redovisade uppskattningarna av medelsbehovet för markförvärv för naturvårdsändamål finner utskottet angeläget, att det i motionen 1971: 1040 aktualiserade spörsmålet genom Kungl. Maj:ts försorg görs till föremål för närmare överväganden genom en särskild utredning, som bör få i uppdrag att snabbt utreda frågan och framlägga erforderliga förslag i ämnet.”

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

”2. i anledning av motionen 1971: 1040 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet i det föregående anfört.”

